

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA MUSIQA FANI LOYIHALARINI TEXNOLOGIYASI.

<https://doi.org/10.70728/qdpi.v08.i01.052>

Qo‘qon Davlat Universiteti
“Musika nazariyasi” kafedrası v.b. dotsenti
Shadiyeva Gavxar Imindjanovna

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida musiqa fanini o‘qitishda loyihaviy ta‘lim texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda loyiha texnologiyasining musiqa ta‘limidagi o‘rni, o‘quvchilarning ijodiy faolligi va musiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligi tahlil qilinadi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda loyiha asosida tashkil etilgan darslarning mazmuni ochib beriladi. Tadqiqot davomida tajriba-sinov ishlari olib borilib, loyiha texnologiyasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri aniqlangan. Olingan natijalar musiqa ta‘limida innovatsion yondashuvlardan foydalanish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so‘zlar: Boshlang‘ich sinf, musiqa ta‘limi, loyiha texnologiyasi, innovatsion metodlar, musiqiy faoliyat, ijodiy yondashuv, musiqiy idrok, ta‘lim samaradorligi, jamoaviy ish, pedagogik texnologiyalar.

Kirish. Zamonaviy ta‘lim tizimida o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy qobiliyatlari va amaliy faoliyatga tayyorligini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘lim bosqichida bu jarayonning samarali tashkil etilishi o‘quvchilarning keyingi ta‘lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Musiqa fani boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida estetik did, musiqiy tafakkur va ma‘naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda muhim o‘rin egallaydi. Shu sababli musiqa ta‘limida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish dolzarb masalalardan biridir. Loyihaviy ta‘lim texnologiyasi o‘quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, musiqiy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkonini beradi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi boshlang‘ich sinf musiqa darslarida loyiha texnologiyasidan foydalanish samaradorligini aniqlashdan iborat.

METODOLOGIYA

Musiqi ta'limida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish masalasi so'nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Pedagogika nazariyasida loyiha texnologiyasining shakllanishi L.S. Vygotskiy tomonidan faoliyat va ijtimoiy o'rganish nazariyasi asosida boyitilgan. Musiqi ta'limi sohasida loyiha texnologiyasidan foydalanish masalalari B.V. Asafyev va V.V. Medushevskiy tadqiqotlarida musiqiy tafakkur va idrokni rivojlantirish bilan bog'liq holda yoritilgan. Ularning fikricha, musiqiy faoliyatni amaliy loyihalar orqali tashkil etish o'quvchilarning musiqani chuqur anglashiga yordam beradi. O'zbek pedagog olimlari orasida G. Sharipovanning "Musiqi o'qitish metodikasi" asari alohida ahamiyatga ega bo'lib, unda boshlang'ich sinf o'quvchilariga musiqi fanini o'qitishda innovatsion metodlar va faol ta'lim shakllari keng yoritilgan. Muallif musiqi darslarida loyiha va ijodiy topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishini ta'kidlaydi. Musiqi ta'limida interfaol metodlardan foydalanish, dars jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotlarda loyiha texnologiyasining ta'lim samaradorligiga ijobiy ta'siri asoslab berilgan. Keltirilgan manbalarda loyiha asosida o'qitish usullari ta'lim sifatini oshirish vositasi sifatida e'tirof etilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, loyiha texnologiyasi musiqi ta'limida nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda loyiha texnologiyasini qo'llash masalasi yetarlicha chuqur o'rganilmagan. Mazkur tadqiqot ana shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida ilmiy-pedagogik tahlil, kuzatish, taqqoslash, so'rovnoma hamda tajriba-sinov metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot obyekti sifatida umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tanlandi. Metodologik asos sifatida shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy va faoliyatga asoslangan yondashuvlar qabul qilindi. Tajriba jarayonida musiqi darslari loyiha texnologiyasi asosida tashkil etilib, o'quvchilarning musiqiy bilimlarni o'zlashtirish darajasi, faolligi va ijodiy ko'nikmalari baholandi. Loyihalar individual va jamoaviy shaklda tashkil etilib, musiqiy asarlarni tahlil qilish, ijro etish hamda milliy musiqiy merosni o'rganishga yo'naltirildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Tajriba-sinov ishlari umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida olib borildi va musiqi darslarida loyiha texnologiyasidan foydalanish samaradorligi tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida loyiha asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning musiqi faniga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshirgani kuzatildi. Dastlabki va yakuniy nazorat natijalari taqqoslanganda, loyiha texnologiyasi qo'llanilgan sinflarda bilimlarni o'zlashtirish darajasi yuqori bo'lgani aniqlandi. O'quvchilar musiqiy asarlarni tinglash, tahlil qilish va ijro etishda faol ishtirok etib, o'z fikrlarini erkin ifodalashga o'rgandilar. Shuningdek, loyiha faoliyati o'quvchilarning musiqiy eshitish qobiliyati, ritmni his qilish va kuylash malakalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Jamoaviy loyihalar orqali o'quvchilarda hamkorlikda ishlash, o'zaro muloqot qilish va mas'uliyatni his etish ko'nikmalari

shakllandi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, loyiha asosida tashkil etilgan musiqa darslarida o‘quvchilarning darsga bo‘lgan motivatsiyasi barqaror oshib bordi. Ayniqsa, milliy musiqa mavzulariga bag‘ishlangan loyihalar o‘quvchilarning milliy madaniyat va musiqiy merosga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirdi. Tajriba yakunida o‘quvchilarning ijodiy faolligi va musiqiy tafakkuri rivojlanganligi kuzatildi. Umuman olganda, loyiha texnologiyasidan foydalanish boshlang‘ich sinf musiqa ta‘limida o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikni ta‘minladi. Olingan natijalar loyiha texnologiyasining musiqa ta‘limidagi pedagogik imkoniyatlarini tasdiqlaydi. An‘anaviy o‘qitish usullariga nisbatan loyiha asosidagi mashg‘ulotlar o‘quvchilarning musiqiy faoliyatga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Ayniqsa, milliy musiqiy mavzularda ishlab chiqilgan loyihalar o‘quvchilarning madaniy merosga bo‘lgan hurmatini oshirishga xizmat qildi. Tadqiqot natijalari boshqa olimlarning loyiha texnologiyasi haqidagi ilmiy qarashlari bilan hamohang ekanligi aniqlandi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga musiqa fanini o‘qitishda loyiha texnologiyasidan foydalanish ta‘lim samaradorligini oshirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Tadqiqot jarayonida olingan natijalar loyiha asosida tashkil etilgan musiqa darslari o‘quvchilarning musiqiy faoliyatga bo‘lgan qiziqishini oshirishini ko‘rsatdi. Loyiha texnologiyasi o‘quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish imkonini berib, musiqiy idrok va ijodiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qildi. Ushbu yondashuv orqali o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy tashabbus ko‘rsatish va jamoada ishlash ko‘nikmalari shakllandi. Tajriba natijalari loyiha texnologiyasi asosida ta‘lim olgan o‘quvchilarning musiqiy eshitish, ritmni his qilish va kuylash malakalari sezilarli darajada rivojlanganini tasdiqladi. Ayniqsa, milliy musiqa mavzulariga bag‘ishlangan loyihalar o‘quvchilarning milliy qadriyatlar va musiqiy merosga bo‘lgan hurmatini oshirdi. Shuningdek, loyiha asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning ta‘lim jarayonidagi faolligini kuchaytirib, ularning musiqiy bilimlarni chuqur va ongli o‘zlashtirishiga zamin yaratdi. Natijalar loyiha texnologiyasining an‘anaviy o‘qitish usullariga nisbatan samaraliroq ekanligini ko‘rsatdi. Umuman olganda, boshlang‘ich sinf musiqa ta‘limida loyiha texnologiyasini tizimli ravishda joriy etish o‘quvchilarning shaxsiy, estetik va ijodiy rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Kelgusida musiqa darslarida loyiha faoliyatining turlarini kengaytirish, raqamli va innovatsion texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish maqsadga muvofiqdir. Ushbu yondashuv boshlang‘ich sinf musiqa ta‘limining sifatini oshirish va zamonaviy ta‘lim talablariga moslashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN DABIYOTLAR:

1. **Sharipova G.** *Musiqa o‘qitish metodikasi*. Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
2. **Vygotskiy L.S.** *Psixologiya va pedagogika asoslari*. Moskva: Pedagogika, 1996.
3. **Asafyev B.V.** *Musiqiy tafakkur nazariyasi*. Moskva: Muzika, 1971.

4. Azizkhonova, M., and E. Qobilova. "IMPORTANCE OF MUSIC EDUCATION IN FORMING YOUTH'S MUSICAL CULTURE AND SPIRITUALITY." *Oriental Art and Culture* 3 (2022): 51-57.

5. Qobilova, E. "THE IMPORTANCE OF MUSIC TEACHING IN EDUCATION. QO ‘QON UNIVERSITY NEWSLETTER, 12, 99–100." 2024,

6. Qobilova, Ezozxon. "The Significance Of Interdisciplinary Connection In The Formation Of Music Literacy In Children With Hearing Defect In Music Lessons." *Uzbekistan Educational Research Journal* 1.1 (2024).

7. Qobilova, E. "Bo‘lajak musiqa o‘qituvchilarida metodik kompetentlikni rivojlantirish." *Qo ‘qon DPI. Ilmiy xabarlar* (2024).

8. E.Qobilova..[Musiqa darslarida o‘zbek xalq musiqa ijodini o‘rganishda she‘r va ohang uyg‘unligi](#).KASB-HUNAR TA’LIMI 1 (9), 84-88

9. E.Kobilova.[A NEW APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCES OF A MUSIC TEACHER](#). PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI 7 (1), 108-112

10. E.Kobilova.[A NEW APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCES OF A MUSIC TEACHER](#)
PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI 7 (1), 108-112

11. E.Qobilova.[MAKTAB O ‘QUVCHILARINING MA’NAVIY DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHDA XALQ OG ‘ZAKI IJODINING O’RNI](#). QO ‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI 14, 168-169

12. Qobilova, Ezoz. "THE PLACE OF FOLK SONGS IN ISAJAN SULTAN'S STORIES." *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research* 4.02 (2024): 44-49.